

Pullmans in Holland (2)

Eerste- en tweedeklas luxe van de Wagons-Lits in H0

Otto Dijkstra

De gedegradeerde VSPC2 4003 van het type Flèche d'Or (FdO) met blauwe vensters van Rivarossi was door de geringe productieoplage destijds nauwelijks verkrijgbaar.

In Rail Magazine 284 is de geschiedenis van de Wagons-Lits in grote lijnen besproken. De Pullman-rijtuigen die in het westen van ons land - Holland - hebben dienstgedaan zijn toen qua type en dienstvoerig behandeld. In dit artikel werpen we een blik op de modelwereld, maar eerst kijken we ruim vijftig jaar terug in de tijd, naar een periode dat er eerder sprake was van speelgoed dan modeltreinen. Je sprak toen immers over het hebben van een elektrische trein in plaats van een modeltrein. Dat was om je te onderscheiden van hen die nog met opwindtreinen speelden. Overigens kan je nu aardig opgewonden raken bij het horen of zien van de bedragen die zijn gemoeid met dat blikken spul, maar dat is weer een ander verhaal...

In het begin van de jaren zestig waren goed gelijkende schaalmodellen van Pullman-, restauratie- en slaaprijtuigen of bagagewagens van de Wagons-Lits bij de grote merken als Märklin, Trix, Fleischmann, Liliput en Rivarossi niet of

nauwelijks vertegenwoordigd. En dat wat wel te koop werd aangeboden was het aanzien eigenlijk niet waard. Maar wat moest je? Je zag immers blauwe restauratie- of slaaprijtuigen in internationale treinen. Dus werden ze toch maar aangeschaft, beter iets dan niets.

Zo had Märklin sedert 1960 een model van het CIWL-slaaprijtuig UH 4581 (4029) met een lengte van 240 mm in haar programma. Het was sterk verkort, maar paste dus wel bij de andere modellen van dat merk. Bij Fleischmann was eenzelfde WL verkrijgbaar (1506/5114), ditmaal in schaal 1:82 gehouden en dus qua breedte en hoogte groter, maar met een lengte van 245 mm eigenlijk nog meer verkort. Pas in 1976 verscheen bij Märklin weer een slaaprijtuig, nu naar voorbeeld van het in de TEN-pool ondergebrachte CIWL-type T2s. Het eerst uitgebrachte model was de rode uitvoering van de DB. Enkele jaren later kwam de blauwe NS-variant. Deze slaaprijtuigen waren qua lengte gegroeid naar maar liefst 270 mm.

Ondanks deze lengte waren ze nog steeds te

kort. In 1989 werd door Märklin onder de naam Primex een set CIWL-modellen, een betere omschrijving is blikken speelgoed, met een lengte van 220 millimeter per rijtuig uitgebracht. Op afstand zagen ze er aardig uit, dichterbij was het schrikken. De rijtuigen waren dan wel koningsblauw, maar hadden niets van doen met de CIWL omdat ze waren gebaseerd op eerder door Märklin uitgebrachte modellen naar Duits voorbeeld. Het was toen treurig gesteld.

Voor meer in overeenstemming met de werkelijkheid zijnd modelmaterieel van de CIWL was je in de jaren zestig dan ook aangewezen op moeilijk verkrijgbare merken als Pocher, Hornby-Ach0 en Rivarossi. De modellen van het laatste merk waren echter ook in schaal 1:82 gehouden, dus te fors in breedte en hoogte maar qua lengte bijna juist. De rijtuigen van Pocher waren wat de lengte betreft afgestemd op die van de grote merken en dus veel te kort. Logisch, als je bedenkt dat ze op de tapijtrijdersrails van toen, van blik of geperst karton, hun rondjes moesten draaien. De modellen het Franse Hornby

Het couplage van het type Côte d'Azur (CdA) van Rivarossi bestaat uit de VSP1 4157 en VSPC1 4147 (oud 3553 en 3554).

Details van de fraaie, door Rivarossi in de jaren negentig uitgebrachte tweedeklas Pullman-rijtuigen van het type Étoile du Nord (EdN). Afgebeeld zijn de VSPC2 4091 en VSP2 4111 (oud 3623 en 3622).

Ach0 toonden absoluut het fraaist. Pullmans kwamen alleen voor in de programma's van Pocher en Hornby Ach0. Aan de sterk verkorte plastic Lima-modellen van toen gaan we maar voorbij.

France Trains, Tram en Jouef

In de jaren zeventig kwam de grote verandering. Firma's als RMA en France Trains, zogenoemde *artisans français*, leverden voor die tijd prachtige en qua lengte exact op schaal zijnde modellen. Die van RMA waren iets robuuster en een fractie minder fraai gedetailleerd dan de modellen van France Trains. De programma's van beide merken voorzagen in een breed scala aan CIWL-modellen. Alleen Pullmans van het type EdN kwamen niet voor.

Ondanks de fraaie modellen en de loftuigen in de Franse pers heeft geen van deze kleinserieproducenten het gered. France Trains maakte wel een doorstart en kwam even onder de naam Tram op de markt. Ook Tram ging ter ziele, waarna Jouef zich over de mallen kon ontfemen. Jouef had in de jaren zeventig al wat verkorte representanten van de CIWL, maar die verdwenen schielijk uit het programma bij de komst van de voormalige modellen van Tram. Later verschenen in de Passion-reeks schaalmodellen en, opmerkelijk, ook Pullmans van het type EdN.

Zoals we weten hield Jouef uiteindelijk in de jaren negentig op te bestaan en werd het merk overgenomen door Hornby. Enkele van de goedkopere CIWL-modellen belandden in het "bouwdoos-programma" van Revell. In de

Afmetingen stalen CIWL-rijtuigen*

	1:1	1:87	Rivarossi (vervallen)	Rivarossi (huidig)
Lob.	23452	269,6	268	267
Hoh.	16000	183,9	180,5	183
Rs. drst.	2500	28,7	29	29

* (uitgezonderd WL-type F, WR's serie 4250 en moderne WL's)

Hornby-groep kwamen tezelfder tijd ook het Spaanse merk Electrotren en het "omgevalen" Italiaanse merk Lima, dat even te voren Rivarossi had overgenomen, terecht. Hierdoor voegden de oorspronkelijke, elkaar beconcurrerende fabrikanten hun CIWL-modellen bij elkaar en konden de constructeurs van de Hornby-groep kiezen uit Wagons-Lits-modellen van verschillende kwaliteit.

In de jaren tachtig bracht Rivarossi als eerste voor de grote Europese, maar ook Amerikaanse en Aziatische markt een set van vier Wagons-Lits-rijtuigen uit die hun weerga niet kenden. Ze waren gemaakt van uitzonderlijk dun kunststof, voorzien van interieurs en hadden een elektronische binnenverlichting.

Nadien verschenen bij Rivarossi heel veel CIWL-rijtuigen. De meeste daarvan waren kleur- en opschriftvarianten van de eerste uitgebrachte modellen. Soms stonden ze op andere draaistellen, een en ander conform de werkelijkheid. Van alle door Rivarossi uitgebrachte versies waren uiteindelijk die naar voorbeeld van het CIWL-type CdA en EdN het mooiste.

Hornby-groep en LS Models

Met de regelmaat van een klok verschijnen bij de huidige Hornby-groep onder de merknamen Rivarossi, Lima, Jouef en Electrotren bijzonder fraaie CIWL-rijtuigen. Merendeels hebben die in de afgelopen jaren uitgebrachte modellen de museale en toeristische VSOE als voorbeeld. De normale Pullmans, restaurants en slaaprijtuigen worden dan ook node gemist. Hopelijk komt daarin de komende jaren verandering. Een blauwe D, een eerste klas Pullman van het type CdA en een couplage Pullmans van het type EdN zouden met de 3700 van Artitec een magnifieke, luxe stoomtrein kunnen opleveren. Een nieuwe ster aan het CIWL-firmament is LS Models. Wat deze fabrikant inmiddels op CIWL-gebied heeft laten zien is bijkans onovertroffen. De in dit tijdschrift reeds besproken slaaprijtuigen van het type F en S zijn van een dusdanige kwaliteit, dat halsreikend wordt uitgezien naar de Pullman- en overige rijtuigen van dit merk. **A**

Alle modelfoto's Len de Vries

In model is de Étoile du Nord een smaakvol geheel. De trein bestaat uit fourgon (bagagewagen) 1285 uit de nieuwe set HR4076, VSP1 4029 uit 1980 (oud 2586) en EdN-couplage VSPC2 4091 plus VSP2 4111. Het couplage dateert uit 1994. Hopelijk verschijnen zij weer in 2012 of 2013.

